

Sygn. akt III AUa 283/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 sierpnia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodnicząca – sędzia: Urszula Iwanowska (spr.)

Sędziowie: Jolanta Hawryszko

Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk

po rozpoznaniu w dniu 31 sierpnia 2021 r., w S. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania M. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 maja 2021 r., sygn. akt IV U 267/21

oddala apelację.

Jolanta Hawryszko Urszula Iwanowska Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 12 stycznia 2021 r., z urzędu ponownie ustalił dla M. Z. wysokość emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej od dnia 1 lipca 2015 r., tj. od dnia, od którego mogła być podjęta wypłata tej emerytury oraz orzekł o podjęciu wypłaty tej emerytury od 1 lipca 2015 r., wypłacając wyrównanie za okres od 1 lipca 2015 r. do 31 grudnia 2020 r. Organ rentowy przyjął, że podstawa obliczenia emerytury podlega w dalszym ciągu pomniejszeniu o kwoty pobranej emerytury przysługującej na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej, do której prawo zostało ustalone na wniosek złożony w 2013 roku, natomiast podstawy tej nie pomniejszono o kwoty pobranej emerytury przysługującej na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela, do której prawo zostało ustalone na wniosek złożony przed dniem 1 stycznia 2013 r. Wysokość świadczenia wyniosła od 1 stycznia 2021 r. 2.286,04 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji M. Z. wniosła o jej zmianę poprzez ponowne ustalenie wysokości świadczenia emerytalnego bez pomniejszania podstawy obliczenia emerytury o sumę kwot pobranej wcześniejszej emerytury otrzymywanej od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2015 r. wskazując, że wolą ustawodawcy, który miał obowiązek wykonać wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r., było uchylenie mechanizmu potrącania kwot wcześniejszych emerytur pobranych wcześniej przez kobiety urodzone w 1953 roku. Poprzez ponowne zastosowanie tego mechanizmu wobec ubezpieczonej, Zakład naruszył zatem jej ustawowe prawo do przeliczenia świadczenia w prawidłowej wysokości.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację przytoczoną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 25 maja 2021 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję ustalając, że podstawa obliczenia emerytury nie podlega pomniejszeniu o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranej wcześniej emerytury przyznanej na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

M. Z. urodziła się w dniu (...) Wiek 55 lat ukończyła w dniu (...), a 60 lat ukończyła w dniu (...) Z zawodu jest nauczycielką plastyki. W przebiegu zatrudnienia wykonywała prace: referenta i nauczycielki plastyki.

W dniu 29 grudnia 2006 r. odwołująca złożyła wniosek o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury nauczycielskiej. Z dniem 10 lutego 2007 r. rozwiązała za porozumieniem stron stosunek pracy ze (...) w K., gdzie była zatrudniona jako nauczycielka od 1 września 1985 r. do 10 lutego 2007 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 28 lutego 2007 r., znak: (...), wydaną na podstawie ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela i ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przyznał M. Z. prawo do emerytury, poczynając od dnia 11 lutego 2007 r., tj. od dnia następującego po dniu, w którym rozwiązała stosunek pracy. Wysokość emerytury ustalono na kwotę 1.293,82 zł brutto miesięcznie.

Z kolei w związku z kontynuowaniem przez odwołującą zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od 12 lutego do 22 czerwca 2007 r., jej świadczenie emerytalne zostało przeliczone, co spowodowało jego wzrost do kwoty 1.303,82 zł brutto miesięcznie. W kolejnych latach świadczenie podlegało waloryzacji.

W dniu 11 lipca 2013 r., tj. na 4 miesiące przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, M. Z. za poradą pracownicy ZUS, która wskazała, że może się to okazać korzystne dla odwołującej, złożyła wniosek o ustalenie prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu osiągnięcia łącznie 30 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Odwołująca oświadczyła wówczas dodatkowo, że w okresie pozostawania bez pracy opiekowała się dziećmi: P. Z. (1) i P. Z. (2). Decyzją z dnia 24 lipca 2013 r., organ emerytalny wstrzymał wypłatę emerytury przyznanej na podstawie Karty Nauczyciela poczynając od dnia 1 sierpnia 2013 r. Następnie, decyzją z dnia 2 sierpnia 2013 r., znak: (...), przyznano M. Z. prawo do emerytury od 1 lipca 2013 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto dotychczasową podstawę wymiaru świadczenia, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 101,14%, zaś podstawa wymiaru – 1.999,74 zł. Wysokość emerytury została ustalona na kwotę 1.726,52 zł z uwzględnieniem kwoty bazowej wynoszącej 1.977,20 zł oraz przebytych okresów składkowych i nieskładkowych. Wysokość świadczenia do wypłaty wyniosła 1.440,13 zł miesięcznie.

W dniu 20 sierpnia 2013 r. ubezpieczona zwróciła się do organu emerytalnego o podanie podstawy prawnej przyznanego w sierpniu świadczenia emerytalnego. Pismem z dnia 30 sierpnia 2013 r., Zakład wyjaśnił, że decyzją z dnia 2 sierpnia 2013 r. wydano na podstawie art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który umożliwił przyznanie wcześniejszej emerytury na warunkach określonych w art. 29 i 32 tej ustawy ubezpieczonym, które do dnia 31 grudnia 2008 r. udowodniły co najmniej 30-letni okres składkowy i nieskładkowy, a wniosek o ustalenie emerytury zgłosiły przed dniem osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego.

Wypłacana na podstawie powyższej decyzji wcześniejsza emerytura była tylko nieznacznie wyższa od wcześniej uzyskiwanej wcześniejszej emerytury nauczycielskiej.

W dniu 6 lipca 2015 r., będąc w wieku 61 lat, M. Z. złożyła wniosek o przyznanie prawa do emerytury w wieku powszechnym. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K., decyzją z dnia 19 sierpnia 2015 r., znak: (...), przyznał jej prawo do emerytury poczynając od dnia 1 lipca 2015 r., tj. od pierwszego dnia miesiąca w którym zgłoszono wniosek. Do obliczenia emerytury przyjęto kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego, z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego, zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano emeryturę. Podstawa obliczenia emerytury podlegała wówczas pomniejszeniu o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych wcześniejszych emerytur, w wysokości przed

odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Emerytura stanowiła równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, które ustalono na dzień osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego;

- kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosiła 91.801,95 zł
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosiła 447.455,19 zł
- suma kwot pobranych emerytur wynosiła 157.195,14 zł
- średnie dalsze trwanie życia wynosiło 241,30 miesięcy,
- wyliczona kwota emerytury wyniosła 1.583,35 zł.

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej: $(91.801,95 \text{ zł} + 447.455,19 \text{ zł}) - 157.195,14 \text{ zł} / 241,30 = 1.583,35 \text{ zł}$ brutto miesięcznie. Z uwagi na fakt, że świadczenie dotychczas pobierane - emerytura przyznana decyzją z dnia 2 sierpnia 2013 r., znak: (...), była wyższa od obliczonej zgodnie z art. 26, Zakład podjął wypłatę korzystniejszego ze wskazanych świadczeń.

W dniu 18 marca 2019 r. do ZUS wpłynęła skarga M. Z. o wznowienie postępowania w sprawie ustalenia wysokości emerytury powyższą decyzją, w związku z treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r., sygn. akt P 20/16. Decyzją z dnia 16 maja 2019 r. organ emerytalny odmówił uchylenia decyzji z dnia 19 sierpnia 2015 r. stwierdzając, że ubezpieczona nie jest objęta treścią wyroku Trybunału, albowiem przed przyznaniem emerytury z tytułu ukończenia powszechnego wieku emerytalnego pobierała emeryturę wcześniejszą przyznaną na podstawie art. 88 ustawy Karta Nauczyciela, która nie jest wcześniejszą emeryturą, o której mowa w powołanym wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Od powyższej decyzji odwołała się M. Z., natomiast na skutek zmiany stanu prawnego, postępowanie w tym przedmiocie zostało umorzone z mocy prawa, co Sąd Okręgowy w Koszalinie stwierdził prawomocnym postanowieniem z dnia 26 marca 2021 r., sygn. akt IV U 917/19.

W dniu 10 lipca 2020 r. weszła w życie ustawa z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. poz. 1222). Na podstawie przepisów tej ustawy, w dniu 12 stycznia 2021 r., z urzędu ponownie ustalono dla M. Z. wysokość emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej od dnia 1 lipca 2015 r., tj. od dnia, od którego mogła być podjęta wypłata tej emerytury oraz orzekł o podjęciu wypłaty tej emerytury od 1 lipca 2015 r., wypłacając wyrównanie za okres od 1 lipca 2015 r. do 31 grudnia 2020 r. Termin płatności świadczenia ustalono na 20-ty dzień każdego miesiąca. Przyjęto, że podstawa obliczenia emerytury podlega w dalszym ciągu pomniejszeniu o kwoty pobranej emerytury przysługującej na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej, do której prawo zostało ustalone na wniosek złożony w 2013 roku, natomiast podstawy tej nie pomniejszono o kwoty pobranej emerytury przysługującej na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela, do której prawo zostało ustalone na wniosek złożony przed dniem 1 stycznia 2013 r. W konsekwencji, wysokość emerytury wyliczono w oparciu o podstawę obliczenia emerytury, pomniejszoną o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranej wcześniej emerytury, przysługującej na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej. Podstawa obliczenia emerytury wyniosła 539.257,14 zł $(91.801,95 \text{ zł} + 447.455,19 \text{ zł})$ i została pomniejszona o 42.022,40 zł, tj. o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranej wcześniejszej emerytury przyznanej na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej, wynosząc 497.234,74 zł. W konsekwencji, wysokość emerytury od 1 lipca 2015 r. została ustalona na kwotę 2.060,65 zł. Przy ustalaniu wysokości emerytury Zakład uwzględnił wszystkie zmiany w wysokości świadczenia, jakie miały miejsce od dnia jej przyznania do dnia 31 grudnia 2020 r., w tym zmiany wynikające z waloryzacji, jakimi była objęta emerytura. Wysokość świadczenia wyniosła od 1 stycznia 2021 r. 2.286,04 zł. Zważywszy, że tak ustalona emerytura była świadczeniem korzystniejszym od dotychczas pobieranej wcześniejszej emerytury, przyznanej decyzją z dnia 2 sierpnia 2013 r., podjęto jej wypłatę od 1 lipca 2015 r. Należność (wyrównanie) za okres od 1 lipca 2015 r. do 31 grudnia 2020 r., wraz ze świadczeniem za styczeń 2021 r., po odliczeniu należnych potrąceń, tj. w łącznej

kwocie 16.833,60 zł, została przekazana na rachunek bankowy ubezpieczonej. Jednocześnie wstrzymano wypłatę wcześniejszej emerytury, przyznanej decyzją z dnia 2 sierpnia 2013 r., a kwoty wypłacone z tego tytułu po dniu 30 czerwca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2020 r., zaliczono na poczet emerytury ustalonej w przedmiotowej decyzji.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego oraz na podstawie przepisów prawa niżej powołanych Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że powyższy stan faktyczny wynikał z niekwestionowanych dokumentów, uzupełnionych złożonymi podczas rozprawy oświadczeniami odwołującej co do powodu złożenia ponownego wniosku o wcześniejszą emeryturę po 1 stycznia 2013 r. oraz jedynie nieznacznego wzrostu wcześniejszej emerytury przyznanej na skutek tego wniosku w stosunku do dotąd otrzymywanej wcześniejszej emerytury nauczycielskiej.

Natomiast przedmiotem sporu pomiędzy stronami postępowania było ustalenie prawidłowej wysokości świadczenia emerytalnego M. Z., bowiem odwołująca pozostawała w kręgu osób objętych treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r., P 20/16, a zatem do jej sytuacji prawnej znajdowały zastosowanie przepisy ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1222; powoływana dalej jako: ustawa zmieniająca), która miała za zadanie zrealizować wytyczne wskazanego wyroku, usuwając uznany za niekonstytucyjny mechanizm potrącania z podstawy wymiaru emerytury powszechnej osób urodzonych w 1953 roku - sum pobranych dotąd wcześniejszych emerytur.

W ocenie Sądu Okręgowego, niewątpliwą intencją ustawodawcy, towarzyszącą powyższej inicjatywie legislacyjnej, było usunięcie w całości mechanizmu potrącania z podstawy obliczenia emerytury powszechnej, przyznawanej w oparciu o art. 24 ustawy emerytalnej, kwot dotychczas pobranych wcześniejszych emerytur. Tymczasem wykładnia przepisów dokonana przez organ emerytalny do celu przeliczenia emerytury powszechnej odwołującej wskazuje, że możliwe było zastosowanie takiej ich interpretacji, która w dalszym ciągu prowadziła do możliwości pomniejszenia ustalonej na nowo emerytury o sumy pobranych w pewnym okresie wcześniejszych emerytur. Należało zatem rozważyć, czy zastosowanie tej wykładni było w okolicznościach sprawy uprawnione.

Odwołując się do ogólnych reguł interpretacji norm prawnych sąd meriti wskazał, że zasadą jest zastosowanie wykładni literalnej (leksykalnej, słownikowej), a dopiero gdy ona nie przynosi zadowalających rezultatów (pozostawia wątpliwości), celowym jest sięgnięcie do innych rodzajów wykładni (systemowej, celowościowej). Przy czym w ocenie tego Sądu analiza znajdujących zastosowanie w sprawie przepisów pod kątem wykładni leksykalnej prowadzi do pewnych istotnych wątpliwości, co zostanie przedstawione poniżej.

Dalej sąd pierwszej instancji podniósł, że zgodnie z art. 194j ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (powoływana dalej jako: ustawa emerytalna), kwotę emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ubezpieczonemu urodzonemu w 1953 r., który wcześniej pobierał emeryturę wymienioną w art. 25 ust. 1b na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 r., ustala się ponownie od podstawy ustalonej z zastosowaniem art. 194i.

Z kolei, art. 194i stanowi, że do ustalenia podstawy obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ubezpieczonego urodzonego w 1953 r., nie stosuje się przepisu art. 25 ust. 1b cytowanej ustawy, jeżeli wniosek o przyznanie tej emerytury zgłosi w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. poz. 1222), pod warunkiem, że prawo do emerytury przed osiągnięciem wieku emerytalnego ma ustalone na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 r.

Art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej stanowi zaś o tym, że w przypadku pobierania przez ubezpieczonego emerytury częściowej lub wcześniejszej (w tym na podstawie art. 88 ustawy Karta Nauczyciela), podstawę obliczenia emerytury pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Sąd Okręgowy zwrócił przy tym uwagę, że rzeczywiście, jedną z możliwych interpretacji wskazanych wyżej przepisów, pozostających w zbiegu, była wykładnia przedstawiona przez ZUS, sprowadzająca się do uznania, iż odliczeniu od podstawy przeliczanej na nowo emerytury powszechnej podlegały kwoty wypłaconych wcześniejszych emerytur przyznanych na skutek wniosku sprzed 2013 roku, natomiast należało odeń odliczyć sumę wcześniejszych emerytur pobranych na skutek wniosku złożonego po 1 stycznia tego roku. W ocenie tego Sądu należało jednak poddać w wątpliwość jej trafność z punktu widzenia wykładni literalnej.

Zatem Sąd ten miał na uwadze, że w świetle powyższej wykładni uznać można równie dobrze, iż w stosunku do odwołującej spełnił się literalnie warunek wyłączający całkowicie zgodnie z art. 194i in fine stosowanie regulacji art. 25 ust. 1b, albowiem prawo do wcześniejszej emerytury (w jej przypadku nauczycielskiej) przed osiągnięciem wieku emerytalnego miała ona ustalone na podstawie wniosku złożonego przed 1 stycznia 2013 r. (w niniejszej sprawie konkretnie – w dniu 29 grudnia 2006 r.). Należy bowiem zwrócić uwagę, że z przepisu nie wynika wprost by odnosił on możliwości stosowania wyłączenia potrącenia jedynie do okresu, gdy prawo do wcześniejszej emerytury było ustalone na podstawie wniosku sprzed 2013 roku, właśnie ze względu na brak użycia sformułowań typu „w okresie” czy „za okres” (kiedy miał ustalone prawo na podstawie takiego wniosku). Zasadnicze wątpliwości budzi w tym kontekście użyte w czasie terażniejszym sformułowanie „ma” (w ramach zwrotu „ma ustalone”). Ustawodawca nie sprecyzował bowiem terminu, w jakim ubezpieczony ma się legitymować cechą posiadania prawa do wcześniejszej emerytury ustalonego na podstawie takiego wniosku sprzed 2013 roku. W ocenie sądu meriti podnieść przy tym należy, że pojęcie „ma ustalone” w odniesieniu do wcześniejszej emerytury nie może być uznane za równoznaczne z pojęciem „pobiera”. Wyklucza to kolejna zasada interpretacji norm prawnych, zakazująca nadawania różnym pojęciom w ramach tożsamyh aktów prawnych, jednakowych znaczeń. Tymczasem zastosowanie wykładni utożsamiającej wskazane wyżej dwa pojęcia: ustalenia prawa i pobierania świadczenia, bazującej zarazem na uznaniu, że w przypadku odwołującej w późniejszym okresie (od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2015 r.), pobierała ona wcześniejszą emeryturę ustaloną już na podstawie wniosku złożonego w dniu 1 lipca 2013 r., a zatem po dacie granicznej wytyczonej przez przepis art. 25 ust. 1b, mogłoby wszak równie dobrze wykluczać możliwość zastosowania wyłączenia wobec niej potrąceń w ogóle. W tym znaczeniu bowiem - bezpośrednio przed uzyskaniem prawa do emerytury powszechnej, a zarazem w chwili osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego, odwołująca miała ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na podstawie wniosku złożonego już po 1 stycznia 2013 r.

Dalej Sąd Okręgowy podniósł, że przeciwko takiej interpretacji przemawia fakt, iż z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych, odwołująca w dalszym ciągu ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury nauczycielskiej w oparciu o wniosek z dnia 29 grudnia 2006 r. (a zatem złożony przed 2013 rokiem). Prawo to miała ustalone również w czasie, gdy wcześniejszą emeryturę ustalono jej w oparciu o regulację art. 46 ustawy emerytalnej (na skutek wniosku z dnia 6 lipca 2015 r.), z tym, że wówczas wypłata wcześniejszej emerytury nauczycielskiej podlegała wstrzymaniu na mocy decyzji z dnia 24 lipca 2013 r., poczynając od 1 sierpnia 2013 r. W przypadku odwołującej występował zatem zbieg uprawnień do wskazanych dwóch rodzajów wcześniejszych emerytur, rozwiązany zgodnie z przepisami poprzez wstrzymanie wypłaty świadczenia niższego, z jednoczesną wypłatą korzystniejszego. Nie zmienia to jednak faktu, że odwołująca nadal miała ustalone prawo do wcześniejszej emerytury nauczycielskiej na podstawie wniosku sprzed 2013 roku, którego wypłatę wstrzymano.

Pozostaje jednocześnie pytanie, czy ustawodawca używając w art. 194i sformułowania „prawo do emerytury przed osiągnięciem wieku emerytalnego” miał na myśli sam fakt uzyskania wcześniejszej emerytury, jako kategorii, w znaczeniu każdego możliwego świadczenia emerytalnego poprzedzającego emeryturę powszechną, czy też zmierzał do rozróżnienia poszczególnych podstaw wcześniejszej emerytury, których nabycie mogło następować w oparciu o składane przez ubezpieczonych kolejno, w różnych okresach wnioski. Zdaniem tego Sądu użyte sformułowanie nie pozwala na jednoznaczne rozstrzygnięcie tego problemu. Wskazane wątpliwości pozostałe po zastosowaniu do przedmiotowych przepisów wykładni literalnej przemawiały zatem za sięgnięciem do pozostałych rodzajów wykładni. Zważywszy na szczególny charakter przedmiotowej regulacji, dotyczącej wyjątkowego przypadku ubezpieczonych urodzonych w ramach jednego rocznika, próżno szukać analogicznych rozwiązań w ramach gałęzi prawa ubezpieczeń społecznych, które mogłyby stanowić w sprawie kanwę wyjaśnienia zgłoszonych wątpliwości w świetle wykładni

systemowej. Przemawiało to za posłużeniem się w sprawie trzecim z rodzajów wykładni, a zatem wykładnią teleologiczną (celowościową), usiłującą dociec celów, jakimi kierował się ustawodawca formułując w określony sposób podlegające interpretacji przepisy prawne.

W odpowiedzi na powyższe sąd pierwszej instancji wskazał, że z uzasadnienia projektów ustaw wykonujących przedmiotowy wyrok Trybunału Konstytucyjnego (druk sejmowy nr 283 z dnia 18 grudnia 2019 r. i druk nr 418 z dnia 16 czerwca 2020 r.) wynika, iż ich celem było przywrócenie wyższej podstawy obliczenia emerytury tym ubezpieczonym, które podjęły decyzję o złożeniu wniosku o wcześniejszą emeryturę nie dysponując wiedzą, że kwoty pobranych wcześniejszych emerytur, pomniejszą emeryturę powszechną na mocy przepisów, które weszły w życie w dniu 1 stycznia 2013 r. (a zatem w roku, kiedy kobiety urodzone w 1953 roku osiągały powszechny wiek emerytalny 60 lat). Pod tym właśnie kątem Trybunał Konstytucyjny zakwestionował zgodność obowiązujących do tamtego czasu przepisów z ustawą zasadniczą. Zmiana przepisów, w szczególności zaś treść art. 194i miała zatem uchronić ubezpieczone urodzone w 1953 roku przed dotychczasową nieuchronnością zastosowania wobec nich mechanizmu potrąceń, chyba że wnioski o wcześniejszą emeryturę złożyły w 2013 roku, a zatem będąc już świadomymi konsekwencji w postaci potrącenia uzyskanych w ten sposób świadczeń z emerytury powszechnej uzyskanej w przyszłości.

Zdaniem Sądu Okręgowego powyższe nie pozwala jednak na wyjaśnienie sytuacji odwołującej zgodnie z wykładnią dokonaną w sprawie przez organ emerytalny. Takie rozwiązanie pozostawiałoby bowiem dalsze istotne wątpliwości co do równego traktowania odwołującej w stosunku do osób, które wnioski o wcześniejszą emeryturę złożyły przed 2013 rokiem, zaś po 2013 roku nie zdecydowały się na ich ponowienie w celu uzyskania innego rodzaju wcześniejszej emerytury. Gdyby mianowicie wziąć pod uwagę sytuację innej nauczycielki, która – podobnie jak odwołująca – uzyskała wcześniejszą emeryturę na skutek wniosku sprzed 2013 roku, zaś po tym roku stale otrzymywała to świadczenie aż do osiągnięcia emerytury powszechnej, to sytuacja takiej osoby byłaby bez porównania bardziej korzystna wobec sytuacji odwołującej, która na skutek wniosku z 2013 roku uzyskała świadczenie jedynie nieznacznie wyższe, a której suma tych nieznacznie wyższych świadczeń podlegała całkowitemu odliczeniu od podstawy wymiaru ponownie obliczonej emerytury powszechnej. W przekonaniu tego Sądu wykluczone jest zastosowanie wykładni celowościowej w takim kierunku, który w praktyce prowadziłby do dalszego nierównego, a zatem niekonstytucyjnego traktowania odwołującej. Wykluczałoby to zarazem opłacalność składania kolejnych wniosków o wcześniejsze emerytury, które poprawiałyby sytuację materialną ubezpieczonych, poprzez ich podwyższenie, w obliczu konieczności ich następczego odliczenia od podstawy obliczenia emerytury powszechnej. To z kolei godziłoby w zasadę socjalnego charakteru świadczenia emerytalnego, mającego zapewnić możliwie jak najbardziej godziwe utrzymanie osobom, które spełniły warunki do jego otrzymania, a zarazem miały prawo zrezygnować z aktywności zawodowej.

Tym samym sąd pierwszej instancji przyjął, że w niniejszej sprawie wykładnia teleologiczna przemawiała za uznaniem, iż wyłączenie potrącenia z podstawy obliczenia emerytury powszechnej sum pobranych wcześniejszych emerytur jest każdorazowo wykluczone pod tym jedynie warunkiem, że pierwszy wniosek o prawo do emerytury przed osiągnięciem wieku emerytalnego (jakikolwiek wymienione w katalogu zawartym w art. 25 ust. 1b), został przez ubezpieczoną, urodzoną w 1953 roku, złożony przed 1 stycznia 2013 r.

Kierując się powyższymi ustaleniami, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję ZUS z dnia 12 stycznia 2021 r. ustalając, że podstawa obliczenia emerytury nie podlega pomniejszeniu o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranej wcześniej emerytury, przyznanej na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Koszalinie w całości nie zgodził się Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który w wywiedzionej apelacji zarzucił mu:

1) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na rzeczywistym przyjęciu, że ubezpieczona (urodzona w dniu (...)) na skutek złożonego w dniu 11 lipca 2013 r. wniosku, decyzją z dnia 2 sierpnia 2013 r., nie nabyła faktycznie prawa do nowej wcześniejszej emerytury tj. do emerytury z art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej, ponieważ posiadała

już prawo do wcześniejszej emerytury tj. do emerytury przyznanej na podstawie art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2215) decyzją z dnia 28 lutego 2007 r., podczas gdy wymienione świadczenia emerytalne mają odrębne byty prawne, są od siebie niezależne i tak też powinny być oceniane na gruncie bezwzględnie obowiązujących norm prawa ubezpieczeń społecznych; prawidłowe ustalenie stanu faktycznego przez Sąd musiałoby prowadzić do wniosku, iż ubezpieczona na skutek wniosku z dnia 11 lipca 2013 r. nabyła skutecznie prawo do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 46 w związku z art. 29 cytowanej ustawy i moment ten wyznacza zakres zastosowania do ubezpieczonej art. 194j i art. 194i ustawy emerytalnej;

2) naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego, a w szczególności sprzeczną z doświadczeniem życiowym i logiką ocenę dokumentów z akt emerytalnych i dowodu z zeznań ubezpieczonej, prowadzącą do uznania, iż fakt złożenia wniosku w 2013 r. o nową wcześniejszą emeryturę nie ma znaczenia dla obliczenia wysokości emerytury powszechnej w trybie art. 194j ustawy emerytalnej, gdyż dla dokonania ponownego obliczenia emerytury powszechnej istotne znaczenie ma sam fakt wypłaty wcześniejszych emerytur, bez rozróżnienia tytułów prawnych tych emerytur i daty ich nabycia; tymczasem ustawodawca wyraźnie rozróżnia rodzaje emerytur wcześniejszych i utożsamia realizację prawa ze skutecznym złożeniem wniosku o dane świadczenie; prawidłowa ocena materiału dowodowego prowadzi zatem do wniosku, że emerytura powszechna ubezpieczonej podlega pomniejszeniu o kwoty pobranej wcześniejszej emerytury nabytej decyzją z 2013 r. i wypłacanej w okresie od 11 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2015 r. (zważywszy również na fakt, iż w spornym okresie wcześniejsza emerytura z art. 88 ustawy Karta Nauczyciela nie była świadczeniem pobieranym);

3) naruszenie prawa materialnego tj.:

a) art. 194j ust. 1 ustawy emerytalnej poprzez błędną wykładnię prowadzącą do uznania, że pomimo skutecznego nabycia i pobierania wcześniejszej emerytury przyznanej decyzją z dnia 2 sierpnia 2013 r., ubezpieczona zachowała prawo do obliczenia emerytury powszechnej bez pomniejszenia o kwotę pobranej wcześniejszej emerytury (o którym mowa w art. 25 ust. 1b cytowanej ustawy) w okresie od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2015 r., ponieważ posiadała prawo do innej wcześniejszej emerytury już od 2007 r. (na podstawie decyzji z dnia 28 lutego 2007 r., którą przyznano wcześniejszą emeryturę na podstawie art. 88 ustawy Karty Nauczyciela), a więc ogólnie nabyła prawo do wcześniejszej emerytury przed 2013 r., podczas gdy treść wymienionej regulacji jednoznacznie wskazuje na konkretne, jednostkowe prawo do wcześniejszej emerytury, a zgodnie z bezwzględnie obowiązującymi przepisami ustawy emerytalnej oraz z poglądem judykatury ukształtowanym na gruncie rozważań przepisów tej ustawy (m.in. art. 55), każda emerytura jest bytem odrębnym i jako taka realizuje się „in concreto” w momencie złożenia skutecznego wniosku i podjęcia wypłaty świadczenia, w konsekwencji brak jest możliwości niepomniejszenia emerytury powszechnej o emeryturę wcześniejszą pobraną przez ubezpieczoną w okresie od 11 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2015 r.;

b) art. 194j ust. 1 ustawy emerytalnej poprzez błędne zastosowanie i przyjęcie, iż skoro przed 2013 r. ubezpieczona pobierała już emeryturę wcześniejszą przyznaną decyzją z 2007 r. (na podstawie art. 88 ustawy Karta Nauczyciela), to złożenie wniosku w 2013 r. i przyznanie na jego podstawie prawa do innej wcześniejszej emerytury (na podstawie art. 46 w związku z art. 29 cytowanej ustawy) i rzeczywiste pobieranie tej emerytury, pozostaje bez znaczenia dla wysokości pomniejszenia, ponieważ stanowi jakby kontynuację prawa do wcześniejszej emerytury przyznanej w 2007 r. i stąd zastosowanie znajduje art. 194j cytowanej ustawy, a więc przy obliczeniu emerytury powszechnej nabytej w 2015 r. należy doliczyć dokonane pomniejszenie za cały okres pobierania wcześniejszych emerytur (z art. 88 Karty Nauczyciela do 2013 r. i na podstawie art. 46 w związku z art. 29 wymienionej ustawy od 2013 r. do 2015 r.) tj. do 2015 r.; prawidłowe zastosowanie art. 194j ust. 1 wymienionej ustawy prowadzi do pomniejszenia emerytury powszechnej przyznanej w 2015 r. o pobraną emeryturę wcześniejszą w okresie od 11 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2015 r., ponieważ prawo do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 46 w związku z art. 29 wymienionej ustawy ubezpieczona nabyła już w 2013 r., czyli w dacie nieobjętej obliczeniem wskazanym w art. 194j ust. 1 wymienionej ustawy;

c) art. 25 ust. 1b w związku z art. 116, 100 i 129 ustawy emerytalnej poprzez niezastosowanie i przyjęcie, iż dla rozpatrywania prawa i sposobu obliczenia wysokości świadczeń nie ma znaczenia data złożenia wniosku o świadczenie, a przynajmniej, że wniosek ten można oceniać dowolnie w zależności od ewentualnych skutków, podczas gdy

zgodnie z bezwzględnie obowiązującymi przepisami wymienionej ustawy, prawo do świadczenia i jego wysokości jest zdeterminowane datą złożenia wniosku i spełnienia wszystkich warunków do świadczenia; skoro ubezpieczona złożyła wniosek o wcześniejszą emeryturę na podstawie art. 46 w zw. art. 29 wymienionej ustawy w 2013 r., to konsekwentnie należy zastosować art. 25 ust. 1b i pomniejszyć emeryturę powszechną przyznaną w 2015 r. o kwotę pobranej emerytury wcześniejszej w okresie od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2015 r.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania,

- zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu skarżący między innymi podniósł, że przy rozpatrywaniu odwołania ubezpieczonej doszło do błędu w ustaleniach faktycznych, stanowiących dalszą podstawę zastosowania norm prawnych przez sąd pierwszej instancji. Sąd przyjął stan, w którym pominął okoliczność nabycia przez M. Z. prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie wniosku z dnia 11 lipca 2013 r. Apelujący podkreślił, że z akt sprawy wynika, iż ubezpieczona złożyła ten wniosek skutecznie, mając sprecyzowane oczekiwania wobec wysokości tak przyznanej emerytury (możliwość uzyskania przeliczenia 24% z użyciem kwoty bazowej w związku z pozostawaniem w ubezpieczeniu przez okres 30 m-cy od nabycia prawa do pierwszej wcześniejszej emerytury przyznanej decyzją z 2007 r.). Tym samym ubezpieczona świadomie, skutecznie i w konkretnym celu złożyła wniosek o wcześniejszą emeryturę w 2013 r., a więc w dacie obowiązywania art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, wprowadzającego wymóg pomniejszenia ewentualnej później nabytej emerytury powszechnej o kwotę pobranych emerytur wcześniejszych nabytych od 1 stycznia 2013 r.

Jednocześnie apelujący wskazał, że intencją ustawodawcy przy wprowadzeniu art. 194i i 194j do ustawy emerytalnej, było równe traktowanie emerytek ur. w 1953 r., które składając wniosek o emeryturę powszechną w 2013 r., zostały niejako zaskoczone nową sytuacją prawną wprowadzoną z dniem 1 stycznia 2013 r., w ten sposób, że zostały pozbawione wyboru, którego mogłyby dokonać, gdyby wcześniej wiedziały o wejściu w życie regulacji ustanawiającej obowiązek pomniejszenia emerytury o kwotę pobranej emerytury wcześniejszej. Tym samym przepis art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej nie jest niezgodny z Konstytucją sam w sobie, a jedynie jego zastosowanie co do określonej w orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r. grupy kobiet urodzonych w 1953 r., zostało uznane za niekonstytucyjne. Przepis art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej jest stosowany do wszystkich innych uczestników systemu emerytalnego, w tym do kobiet, które nabyły prawo do wcześniejszej emerytury po dniu 1 stycznia 2013 r.

Skarżący zaznaczył, że ubezpieczona składając wniosek o inną wcześniejszą emeryturę w 2013 r. miała na uwadze ewentualne podwyższenie świadczenia z uwagi na treść art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej. Wniosek był skuteczny, a decyzja wydana na jego podstawie nie została zaskarżona. Ubezpieczona w 2013 r., w dacie wniosku o wcześniejszą emeryturę, nie legitymowała się jeszcze wiekiem emerytalnym, nie mogła zatem skutecznie złożyć wniosku o emeryturę powszechną, uczyniła to w 2015 r. W ocenie organu ubezpieczona nie została pokrzywdzona nagłą zmianą przepisów wprowadzających obowiązek pomniejszenia świadczenia o kwotę pobranych już emerytur.

Dalej skarżący podniósł, że w sprawie istotne jest, iż ubezpieczona złożyła dwa odrębne wnioski o wcześniejszą emeryturę, na podstawie których nabyła dwa odrębne świadczenia emerytalne: decyzją z dnia 28 lutego 2007 r. wcześniejszą emeryturę na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela, a decyzją z dnia 2 sierpnia 2013 r. wcześniejszą emeryturę na podstawie art. 46 w zw. z art. 29 ustawy emerytalnej.

Jednocześnie apelujący zarzucił, że w przedmiotowej sprawie Sąd przekroczył zasadę swobodnej oceny dowodów, bowiem bezspornym jest, iż ubezpieczona posiadała prawo do dwóch odrębnych wcześniejszych emerytur, przy czym od 1 lipca 2013 r. świadczeniem emerytalnym wypłacanym była wcześniejsza emerytura ustalona na podstawie art. 46 w zw. z art. 29 ustawy emerytalnej. Bezspornym jest także, iż art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej odnosi się do pomniejszenia o kwotę pobranej wcześniejszej emerytury. Nie sposób zatem zgodzić się, że bez znaczenia dla sprawy jest przyznanie nowej emerytury w 2013 r. i uznanie, iż pomniejszenie powinno odnosić się do wszystkich emerytur wcześniejszych (pobieranych od 2007 r. do 2015 r.), gdyż wystarczające jest przyznanie przed 2013 r. pierwszej

wcześniejszej emerytury. Regulacji takiej nie zawiera art. 194j ustawy emerytalnej, a nadto Sąd pominął w swojej ocenie, iż emeryturą faktycznie wypłacaną była emerytura wcześniejsza z art. 46 w zw. z art. 29 ustawy emerytalnej.

Następnie apelujący podkreślił, że przepisy ustawy emerytalnej mają charakter bezwzględnie obowiązujący, a więc wszelka wykładnia rozszerzająca jest niedozwolona. Na gruncie ustawy emerytalnej obowiązuje wykładnia językowa. Zdaniem organu w przedmiotowej sprawie przepis art. 194j ustawy emerytalnej jest jasny i nie podlega innej, ukierunkowanej, nadmiarowej interpretacji. Przytaczając treść art. 194j i art. 194i ustawy emerytalnej organ rentowy zaznaczył, że data nabycia prawa do emerytury przed osiągnięciem wieku emerytalnego w nich wskazana tj. przed 2013 r. jest skorelowana z momentem wprowadzenia regulacji art. 25 ust. 1b do ustawy emerytalnej. Wtedy to bowiem ubezpieczone zostały pozbawione wyboru, kiedy złożyć wniosek o emeryturę powszechną.

Dalej skarżący podniósł, że rok 2013 jest istotny dla sprawy i w tym kontekście należy ocenić złożenie przez ubezpieczoną wniosku w 2013 r. o nową wcześniejszą emeryturę. Problematyka związana ze złożeniem wniosku o nowe świadczenie emerytalne była już przedmiotem zainteresowania judykatury. Problem ten pojawił się przy okazji nabycia prawa do ponownego obliczenia świadczenia emerytalnego na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej. W ukształtowanej obecnie linii orzeczniczej na tle tego przepisu ustawy emerytalnej, bezspornym jest prawo do nabywania emerytury po emeryturze np. na emeryturę górniczą można przechodzić kilka razy co potwierdził Sąd Najwyższy. Podobnie nie jest sporny wymóg złożenia wniosku o dane świadczenie. Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 6 września 2018 r., sygn. akt: III AUa 25/18 wskazał, iż zastosowanie art. 55 zależy od złożenia wniosku o emeryturę danego rodzaju. Dalej Sąd wskazuje, że z przeliczenia nie mogą skorzystać osoby, które otrzymały emerytury przed końcem 2008 r. Sąd podkreślił znaczenie wniosku i daty jego złożenia, jako elementów istotnych do określenia uprawnień do danych świadczeń i ich wysokości. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 maja 2018 r., III UK 86/17 stwierdził, że wniosek o przyznanie emerytury, nie może być rozumiany jako wniosek zmierzający do innego celu niż przyznanie emerytury. Złożenie wniosku realizuje bowiem prawo do emerytury in concreto zgodnie z art. 116 ust. 1 i art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej. Natomiast w wyroku z dnia 21 października 2019 r., I UK 377/19, Sąd Najwyższy wskazał, iż „rozpoznanie wniosku o ustalenie prawa do emerytury wymaga - o ile przepisy prawa nie stanowią inaczej - potwierdzenia tego prawa oraz jego wysokości według stanu prawnego obowiązującego w dniu złożenia wniosku. Oznacza to, że wniosek rozpatrywany jest na podstawie obowiązujących w chwili jego złożenia przepisów dotyczących sposobu wyliczenia emerytury. W tych okolicznościach zastosowanie art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach do tych emerytów, którzy osiągnęli powszechny wiek emerytalny i wniosek o emeryturę z tego tytułu złożyli w nowym stanie prawnym, po wejściu w życie niekorzystnego sposobu wyliczania emerytury, nie budzi wątpliwości konstytucyjnych i jest uzasadnione obowiązującą w prawie ubezpieczeń społecznych zasadą realizacji prawa do emerytury według przepisów obowiązujących w dniu złożenia wniosku”. Podobnie ocenił Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 14 grudnia 2018 r., III 395/18 – „samo spełnienie przesłanek warunkujących nabycie prawa do emerytury in abstracto nie stanowi jeszcze podstawy do wypłaty świadczenia. Podstawę taką stanowi wniosek o przyznanie świadczenia i taki też wniosek o przyznanie emerytury w wieku powszechnym ubezpieczona złożyła. Określenie wysokości świadczenia emerytalnego związane jest z datą złożenia wniosku o to świadczenie, co wynika wprost z art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. To z datą, od której przysługuje wypłata emerytury, zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, po złożeniu wniosku przez ubezpieczonego, a nie z datą nabycia prawa do świadczenia, następuje ustalenie wysokości świadczenia, konsekwentnie według regulacji prawnej obowiązującej w dacie, od jakiej przyznano prawo do wypłaty świadczenia”. W końcu Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 16 stycznia 2019 r., III AUa 601/18 podkreślił, że decyzja o złożeniu wniosku o emeryturę ma charakter trwały i uniemożliwia ponowne obliczenie emerytury tylko dlatego, że takie jest żądanie ubezpieczonego.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy organ rentowy zwrócił uwagę, że należy rozróżnić, iż ubezpieczona złożyła dwa wnioski o wcześniejsze świadczenia. Każdy z nich wyznacza moment uzyskania prawa i wysokości świadczenia emerytalnego. Z treści art. 194j ust. 1 i art. 194i ustawy emerytalnej wynika, iż emeryturę bez pomniejszenia o wypłaconą emeryturę wcześniejszą należy ustalić, o ile wniosek o emeryturę przed osiągnięciem

wieku emerytalnego został złożony przed 2013 r. Data ta wyznacza możliwość obliczenia powszechnej emerytury ubezpieczonej bez pomniejszenia o kwoty wypłaconych wcześniejszych emerytur przyznanych tylko na podstawie decyzji z dnia 28 lutego 2007 r. Emerytura ta była wypłacana do 20 czerwca 2013 r. i ta data jest datą graniczną odliczenia pomniejszenia. Skoro ubezpieczona złożyła nowy wniosek o wcześniejsze świadczenie w dniu 11 lipca 2013 r., to bez względu na powody złożenia wniosku, wniosek zrealizował nowe prawo do emerytury na podstawie art. 46 w zw. z art. 29 ustawy emerytalnej. Zatem zdaniem skarżącego brak jest podstaw do twierdzenia, że świadczenie to należy pominąć na gruncie oceny prawa do odstąpienia od pomniejszenia świadczenia emerytalnego na podstawie art. 194j ustawy emerytalnej. Poszukiwanie wykładni daleko rozszerzającej w świetle jasności przepisu i jego integralności z art. 25 ust. 1b oraz z zasadami przyznawania świadczeń, nie zasługuje na uwzględnienie.

W odpowiedzi na apelację M. Z. podniosła, że całkowicie nie zgadza się z zarzucanym sądowi pierwszej instancji błędem w ustaleniach faktycznych. Ubezpieczona podkreśliła, że jako nauczycielka nabyła prawo do wcześniejszej emerytury w 2007 r. na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela i nabycie tego prawa było uwarunkowane zakończeniem aktywności zawodowej. Uregulowanie szczególne wynikające z tego aktu prawnego przysługiwało wyłącznie nauczycielom po spełnieniu określonych warunków - w tym rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą.

Dalej ubezpieczona zwróciła uwagę na treść art. 46 i 47 ustawy emerytalnej i zaznaczyła, że zastosowanie wobec niej w decyzji ZUS art. 46 ustawy emerytalnej jest kontrowersyjne.

Ubezpieczona podkreśliła, że przed złożeniem wniosku w 2013 r. posiadała już prawo do emerytury wcześniejszej i nie była aktywna zawodowo, a składając w dniu 11 lipca 2013 r. wniosek nie ubiegała się o odrębne wcześniejsze świadczenie emerytalne, a jedynie wystąpiła do ZUS na wskazanym przez organ druku o przeliczenie świadczeń w związku z opieką nad dwojgiem dziećmi w przeszłości. Mając przy tym nadzieję na podwyższenie świadczenia. Ubezpieczona podniosła też, że nie przedstawiała nowych dowodów na nabycie nowego prawa do emerytury wcześniejszej.

W konsekwencji tego wniosku ZUS wydał w dniu 2 sierpnia 2013 r. decyzję, w której określił wysokość świadczenia w dokładnie tej samej wysokości jak w decyzji z dnia 7 marca 2013 r. (wcześniejsza decyzja waloryzacyjna), tj. na kwotę brutto 1.727,00 zł stanowiącą netto 1.440,13 zł. I w tym miejscu ubezpieczona podniosła, że sąd pierwszej instancji mylnie ustalił tę okoliczność stwierdzając, że ubezpieczona pobierała świadczenie nieco wyższe. Było ono dokładnie takie same. Organ emerytalny zmienił jedynie podstawę prawną i na zapytanie w tej sprawie powiadomił ubezpieczoną o tej podstawie i tożsamer wysokości świadczenia.

Zatem zdaniem ubezpieczonej nabywając prawo do wcześniejszej emerytury w 2007 r. na podstawie ustawy Karta Nauczyciela nabyła - po nowelizacji ustawy emerytalnej dotyczącej rocznika 1953 - prawo wykluczające ją ze stosowania art. 25 ust. 1b przy określaniu podstawy obliczenia emerytury od momentu nabycia prawa do wcześniejszej emerytury do chwili uzyskania świadczenia powszechnego, a więc w 2015 r. Strona jest w pełni przekonana, że ponowne zastosowanie wobec niej obniżenia podstawy obliczania emerytury powszechnej o kwotę 42.022,40 zł jest działaniem organu nie mającym oparcia we wprowadzonych zmianach ustawowych po wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Podsumowując ubezpieczona wskazała, że jako osoba, która nabyła prawo do wcześniejszej emerytury z Karty Nauczyciela w 2007 r. spełnia w pełni przesłanki wyłączenia z zastosowania art. 25 ust. 1b, również za okres od 2013 r. do 2015 r., ponieważ rozpoczęcie prawa do realizacji tego świadczenia nastąpiło przed 2013 r. i koresponduje to zarówno z uzasadnieniem wyroku TK, jak i celem jaki przyświecał ustawodawcy wprowadzającemu uregulowanie art. 194i oraz 194j.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się nieuzasadniona.

Kluczowe dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy ma ustalenie, że ubezpieczona w wyniku złożenia wniosku z dnia 11 lipca 2013 r. otrzymała decyzję z dnia 2 sierpnia 2013 r. o przyznaniu emerytury, której wysokość ustalono na kwotę 1.727 zł brutto. Przy czym, do dnia 20 czerwca 2013 r. ubezpieczona miała przyznaną emeryturę na mocy decyzji z dnia 28 lutego 2007 r., której wysokość stanowiła kwota 1.727 zł brutto (okoliczność bezsporna wynikająca z pliku akt ZUS obejmującego wnioski z dnia 11 lipca 2013 r. – zestawienie wypłaconego świadczenia w okresie od stycznia do czerwca 2013 r. k. 13-14 oraz decyzja z dnia 2 sierpnia 2013 r. k. 15-16). Podkreślenia przy tym wymaga, że w wyniku wydania decyzji z dnia 2 sierpnia 2013 r. nie uległa zmianie żadna z wielkości decydujących o wysokości przyznanego świadczenia objęta decyzją z dnia 28 lutego 2007 r. przy uwzględnieniu decyzji z dnia 12 lipca 2007 r. (w której dokonano przeliczenia świadczenia w związku z doliczeniem okresu zatrudnienia od 12 lutego do 22 czerwca 2007 r.).

Zatem decyzja z dnia 2 sierpnia 2013 r. nie wprowadziła żadnych zmian w wysokości przyznanego i wypłacanego ubezpieczonej świadczenia – emerytury wcześniejszej, poza zmianą podstawy prawnej przyznania świadczenia. W tych okolicznościach faktycznych słusznie sąd pierwszej instancji uznał, że pobierana przez ubezpieczoną emerytura wcześniejsza za cały okres od 2007 r. do 2015 r. nie podlega odliczeniu na podstawie art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury w wieku powszechnym.

Przy czym, nie można również pominąć faktu, że we wniosku z dnia 11 lipca 2013 r. sama ubezpieczona nie określiła podstawy przyznania świadczenia, zaznaczając jedynie, że z zawodu jest nauczycielką i że pobiera już świadczenie emerytalne. Ustalenie zaś podstawy tej emerytury przez organ rentowy i jej wyjaśnienie w piśmie z dnia 30 sierpnia 2013 r. nie może aktualnie uzasadniać uznania, że świadczenie wypłacane na podstawie decyzji z dnia 2 sierpnia 2013 r. jest innym świadczeniem niż to wypłacane na podstawie decyzji z dnia 28 lutego 2007 r. Oczywistym przy tym jest, że ubezpieczona nie miała żadnego interesu kwestionować decyzji z dnia 2 sierpnia 2013 r. skoro wysokość ustalonej emerytury wciąż była taka sama.

W ocenie sądu odwoławczego powyższe okoliczności uzasadniają uznanie, że ubezpieczona pobierała wcześniejszą emeryturę taką samą od chwili złożenia wniosku o emeryturę wcześniejszą na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela czyli od 11 lutego 2007 r. do chwili przejścia na emeryturę w wieku powszechnym czyli do 30 czerwca 2015 r. i dlatego przy ustalaniu wysokości jej emerytury w wieku powszechnym nie ma zastosowania art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej do całego tego okresu, a więc także do okresu od sierpnia 2013 r. do czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne ustalenia Sądu Okręgowego w zakresie daty urodzenia ubezpieczonej, wykonywanej przez nią pracy, postępowania przed organem rentowym z wniosku o przyznanie emerytury nauczycielskiej, przeliczenia tej emerytury, postępowania przed organem rentowym w związku z wnioskiem z dnia 11 lipca 2013 r. (z uwzględnieniem ustalenia odnośnie decyzji z dnia 2 sierpnia 2013 r. dokonanego powyżej) oraz w zakresie postępowania przed organem rentowym z wniosku o emeryturę powszechną i ustalenia wysokości tej emerytury po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r. i wejściu w życie ustawy zmieniającej z dnia 19 czerwca 2020 r. Nadto sąd odwoławczy podziela podstawy prawne przytoczone przez Sąd Okręgowy – art. 194i i art. 194j oraz art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej (art. 387 § 2¹ pkt 1 i 2 k.p.c.) .

Mając na uwadze dokonane ustalenia i rozważania Sąd Apelacyjny uznał za chybione zarzuty naruszenia prawa materialnego i procesowego podnoszone przez apelującego. Zdaniem Sądu Apelacyjnego zaskarżony wyrok odpowiada prawu i brak podstaw do wnioskowanej jego zmiany.

Uwzględniając powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił w całości apelację organu rentowego jako nieuzasadnioną.

Jolanta Hawryszko Urszula Iwanowska Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk